

Společné vyjádření organizací ke způsobu zařazení cizích jazyků do revidovaného Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV) říjen 2024

Ministerstvo školství navrhuje, aby měly základní školy povinnost vyučovat cizí jazyk (nejčastěji angličtinu) od 1. ročníku ZŠ a další cizí jazyk od 6. ročníku ZŠ. Požaduje také, aby se zvýšila cílová úroveň dosažených jazykových dovedností u cizího jazyka. Ministr školství Mikuláš Bek svůj návrh odůvodňuje zvýšením konkurenceschopnosti žáků.

Níže uvedené organizace se s ministerstvem školství shodují na tom, že posilovat a zkvalitňovat výuku cizích jazyků v českých školách je žádoucí. V současné době jsou však rezervy této výuky značné, a proto se tyto organizace domnívají, že je lepší pracovat na zkvalitnění výuky podle současně nastaveného RVP ZV. Navržená změna ministerstva výrazně zkomplikuje vzdělávání základním školám a žákům, a to zejména z těchto důvodů:

1. Základní školy nejsou na takto radikální změnu připraveny a přípravu nelze stihnout do r. 2027, kdy bude výuka podle upraveného RVP ZV pro všechny základní školy povinná.
 - Na základních školách obecně chybí aprobovaní učitelé jazyků (více než polovina výuky je vedena neaprobovanými učiteli¹). Výuka, kterou musí vést neaprobovaní učitelé, je méně kvalitní², a žáci nezískávají požadované znalosti a kompetence, dokonce si k jazykům mohou vybudovat negativní vztah.
 - Navíc učitelé 1. stupně, kteří učí cizí jazyky, nemají povinnou oborově didaktickou přípravu v oblasti angličtiny. Učitelé, kteří vyučují jazyky na 1. stupni, jsou nejčastěji buď učitelé s aprobační výukou cizích jazyků pro 2. a 3. stupeň, nebo učitelé 1. stupně, kteří ale všichni nemají pro výuku jazyků povinnou didaktickou přípravu. Posunem výuky cizího jazyka již od 1. třídy se problém s kvalitou výuky jazyků tudíž prohloubí.
2. V současné době soustavně nesledujeme, zda žáci dosahují jazykové úrovně, kterou požaduje aktuálně platný RVP (resp. data jsou dostupná jen pro další cizí jazyk, kde existuje podstatná část žáků, kteří této úrovně nedosahují)³. Ministr školství Mikuláš Bek chce přitom cílovou úroveň zvýšit a výuku cizího jazyka a dalšího cizího jazyka posunout do nižších ročníků.
 - Po žácích požadujeme v současnosti výstupní úroveň A2 u cizího jazyka a A1 u dalšího cizího jazyka. Popisy úrovní vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce (SERRJ).

¹ ČŠI. Kvalita vzdělávání v České republice. Výroční zpráva 2022/2023. 2023. s. 55.

² ČŠI. Kvalita vzdělávání v České republice. Výroční zpráva 2022/2023. 2023. s. 60–62. „Pozitivní vliv kvalifikovanosti pedagogů na účelné využívání organizačních forem je zřetelný. Kvalifikovaní učitelé častěji volili kooperativní formy výuky a četnost hodin s účelným využitím kterékoli z forem dosahuje vyšších hodnot. Výskyt hodin s neúčelným využíváním organizačních forem dosahuje u nekvalifikovaných učitelů téměř dvojnásobku oproti jejich kvalifikovaným kolegům. Obdobně vychází i porovnání účelného využívání organizačních forem výuky mezi aprobovanými a neaprobovanými učiteli.”

³ ČŠI. Výuka dalšího cizího jazyka. Tematická zpráva. 2023.

- V řadě zemí je výstupní úroveň jazyků obdobná jako v současném RVP ZV⁴; MŠMT oproti tomu navrhuje zvýšit úroveň u cizího jazyka na B1.
 - Část žáků v dalším cizím jazyce nedosahuje požadované úrovně. Podle odborných odhadů by k získání požadovaných jazykových kompetencí podle současného RVP ZV přitom měla stačit aktuálně stanovená hodinová dotace. Problém tedy nejspíše nespočívá v počtu hodin, ale v kvalitě výuky⁵ a posun výuky do nižších ročníků (a skokové zvýšení požadované úrovně u cizího jazyka) je nepromyšlené řešení, které samo o sobě nezpůsobí zlepšení jazykových kompetencí žáků.
3. Změna přichází na poslední chvíli a není možné ji během pár měsíců promyšleně a zodpovědně zapracovat do revidovaného RVP ZV, do návazných RVP pro střední školy (které by musely navazovat například na povinný další cizí jazyk) a ani do plánů implementace.
- MŠMT chce upravený RVP ZV schválit do konce roku 2024. Rozhodnutí o způsobu zařazení cizího a dalšího cizího jazyka padlo až v říjnu 2024. Změna způsobí, že bude nutné upravit pojetí výuky angličtiny a upravit počty hodin, které jsou určeny pro jednotlivé vzdělávací obory. To znamená:
 - buďto omezit počet hodin, se kterými mohla škola nakládat podle vlastního uvážení (tzv. disponibilní hodiny) a které měly být určeny na prohlubování vzdělávacího obsahu a rozvoj klíčových kompetencí, a tedy tuto část vzdělávání ohrozit,
 - nebo ubrat některým vzdělávacím oblastem a oborům z jejich hodinové dotace, což má zase negativní vliv na to, co a jak bude možné v těchto oblastech/oborech (a ve školní realitě v předmětech) vyučovat.

Takový zásah do RVP ZV v každém případě vyžaduje čas, promyšlený přístup a dedikované zdroje (organizační, finanční i odborné) pro implementaci. MŠMT by mělo vypracovat studii proveditelnosti a prověřit reálnost cíle v návaznosti na kapacity, především personální. Takto velkou změnu v kurikulu nelze totiž jinak rozhodnout.

Závěr

Níže uvedené organizace proto **vyzývají ministerstvo školství**, aby v revidovaném RVP ZV zachovalo **povinnost výuky cizího jazyka od 3. třídy a povinnou nabídku dalšího cizího jazyka nejpozději od 8. třídy ZŠ** (tzn. stav, kdy školy musí další cizí jazyk žákům nabídnout a žáci si jej mohou zvolit).

⁴ NPI ČR: [Srovnávací studie \(benchmark - zahraniční kurikula\) nastavené úrovně vzdělávacího obsahu \(výkonu žáka\). 2024.](#) Srovnávací analýzu si zadalo MŠMT, zkoumané země na tom byly obdobně jako Česká republika, s výjimkou Estonska. Další informace o vyučovaných jazycích a výstupních úrovních viz [Eurydice. Key data on teaching languages at school in Europe. 2023.](#)

⁵ [SKAV. Zachovejme v RVP ZV prostor pro nabývání všech klíčových kompetencí. Odborné stanovisko. 2024.](#)

U cizího jazyka důrazně doporučují nenavyšovat **výstupní úroveň o celou jednu úroveň podle SERRJ⁶**.

Dále vyzývají ministerstvo školství k tomu, aby zkvalitnění jazykové přípravy žáků a podpora učitelů cizích jazyků na 1. stupni byly řešeny jako **součást implementace revidovaného RVP ZV**.

K vyjádření se připojují tyto asociace a organizace:

EDUin, o. p. s.

Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s. ([seznam sdružených organizací](#))

Asociace ředitelů ZŠ ČR, z. s.

Unie rodičů, z. s.

Pomáháme školám k úspěchu, o. p. s.

AMATE, z. s. (sdružení metodiků cizích jazyků)

⁶ Návrh na nastavení jazykových úrovnía argumenty viz [SKAV. Zachovejme v RVP ZV prostor pro nabývání všech klíčových kompetencí. Odborné stanovisko. 2024.](#)